

Helsingfors/Mariehamn 4.3.2009

Nr 12/09

Hänvisning Justitieministeriets skrivelse
26.2.2009, nr 45/08/2008.

Till Justitieministeriet

Ärende

Justitieministeriet har i enlighet med 32 § i självstyrelselagen inbegärt Ålandsdelegationens utlåtande över ett utkast till en överenskommelseförordning om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som gäller underhållsstöd. Folkpensionsanstalten och Ålands landskapsregering har avgivit utlåtande över överenskommelseförordningen.

Bakgrunden till överenskommelseförordningen

Lagtinget antog 19.12.2008 landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd (nedan blankettlagen) samt landskapslagen om upphävande av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om underhållstrygghet.

Enligt blankettlagen, som ersätter den tidigare landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om underhållstrygghet (ÅFS 71/2002), tryggas underhållet för en i landskapet stadigvarande bosatt person under 18 år genom underhållsstöd på så sätt att rikets lag om underhållsstöd (FFS 580/2008, nedan rikslagen) med vissa avvikelser ska tillämpas i landskapet Åland inom landskapets behörighet. Ändringar i rikslagen ska tillämpas från det de träder i kraft i riket. De förvaltningsuppgifter som enligt rikslagen sköts av Folkpensionsanstalten ska enligt landskapslagens 2 § 1 mom. i landskapet skötas av landskapsregeringen såvitt fråga är om uppgifter som hör till landskapets behörighet. Underhållsstöd för en i landskapet stadigvarande bosatt person under 18 år betalas av landskapets medel.

Genom rikslagen överförs fr.o.m. 1.4.2009 verkställigheten av underhållsstöd från kommunerna till Folkpensionsanstalten. Detta innebär i praktiken beviljande och utbetalning av underhållsstöd samt indrivning av underhållsbidrag.

I blankettlagens 2 § 2 mom. har intagits en uttrycklig bestämmelse om att landskapsregeringen med stöd av 32 § i självstyrelselagen kan samtycka till att de förvaltningsuppgifter som avses i dess 2 § 1 mom. i enlighet med en överenskommelseförordning överförs genom avtal till Folkpensionsanstalten. Av social- och miljö-

Postadress:
Ålandsdelegationen
Länsstyrelsen
PB 58
22101 MARIEHAMN

Telefon:
växel 018-635270

Telefax:
018-635268

Adress i Helsingfors:
Georgsgatan 9 A 4
00120 HELSINGFORS

utskottets betänkande över blankettlagen framgår att denna överföring är avsedd att regleras i en överenskommelseförordning och bestämmelsen har ingen rättslig verkan utöver det som anges i självstyrelselagen. Föreliggande utkast är avsedd att utgöra den i blankettlagens 2 § 2 mom. avsedda överenskommelseförordningen.

Ålandsdelegationen avgav 28.1.2009 utlåtande över nämnda blankettlag och därmed sammanhängande landskapslag.

Överenskommelseförordningens innehåll

Enligt 1 § i den nu aktuella överenskommelseförordningen ska Folkpensionsanstalten svara för skötseln av de förvaltningsuppgifter som med stöd av 2 § 1 mom. i blankettlagen ankommer på landskapsregeringen enligt vad Folkpensionsanstalten och Ålands landskapsregering närmare avtalar. I överenskommelseförordningens 2 § anges att den träder i kraft 1.4.2009.

Lagstiftningsbehörigheten

De ärenden som blankettlagen reglerar gäller socialvård, landskapets myndigheter samt kommunernas förvaltning på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 1, 4 och 13 punkterna i självstyrelselagen. Till rikets lagstiftningsbehörighet hör enligt 27 § 3, 6 och 7 punkterna i självstyrelselagen statsmyndigheternas organisation och verksamhet, förmynderskap, familjeförhållanden och barns rättsliga ställning. I rikslagen ingår även bestämmelser om in- och utdrivning av underhållsbidrag, preskription av regressfordran, återkrav av underhållsstöd och underhållsbidrag samt utmätningförbud vilka angelägenheter – helt eller delvis – är att hänföra till området för rättsskipning, på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen. Detta gäller även de processuella stadgandena om rätten att inför domstol för barnets räkning föra talan om fastställande av underhållsbidrag eller höjning av dess belopp. Med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen har i blankettlagen kunnat intas stadganden av rikslagstiftningsnatur. Verkställigheten av överenskommelseförordningen berör således både landskaps- och riksbehörighet, vilket förutsätter tillämpning av såväl landskaps- som rikslagstiftning.

Genom överenskommelseförordning kan enligt 32 § i självstyrelselagen uppgifter som hör till landskapsförvaltningen överföras till en riksmyndighet. Oaktat Folkpensionsanstaltens karaktär av medelbar statsförvaltning, underställd riksdagens överinseende, har med stöd av nämnda lagrum på landskapet ankommande förvaltning genom överenskommelseförordning ansetts kunna överföras till Folkpensionsanstalten såsom t.ex. i fråga om barnbidrag och bostadsbidrag.

Finansieringen

Självstyrelselagen utgår från att part som enligt självstyrelselagen har förvaltningsbehörigheten även har kostnadsansvaret. Vid överförandet av förvaltningsuppgifter har den mottagande parten ansetts åta sig finansieringen om inte annat anges. Kostnadsfrågan kan lösas t.ex. så att den särskilt anges i förordning eller medelst separata avtal mellan behörig riks- och landskapsmyndighet. Enligt blankettlagen ska underhållsstöd för en i landskapet stadigvarande bosatt person under 18 år betalas av landskapets medel. I övrigt kan kostnadsfördelningen regleras i det avtal som blankettlagens 1 § förutsätter.

Ålandsdelegationens slutsats

Ålandsdelegationen ser inga hinder för att förslaget till överenskommelseförordning i föreliggande form sätts i kraft.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare